

ПРОГРАМА ГУРТКА «ЮНІ КОНЯРІ»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На Україні з давніх часів коней розводили для власного користування та потреб держави. Найінтенсивніше конярство розвивалося на Полтавщині та Харківщині, де в грудні 1740 р. було засновано перші в Україні кінні заводи.

В наш час в Україні спостерігається відродження інтересу до конярства. Коні почали набувати все більшого значення в житті сучасної людини. Це сільськогосподарські роботи, кінний спорт та туризм. На особливу увагу заслуговує іпотерапія — лікування людини через заняття кінним спортом. Таким чином, досить гостро постає питання про підготовку спеціалістів в цій галузі. Позашкільні навчальні заклади мають всі умови для вирішення даної проблеми. З цією метою доцільним є створення при позашкільних навчальних закладах гуртків «Юні конярі».

Програма гуртка вищого рівня, розрахована на три роки навчання для учнів 9-11 класів. Рекомендований кількісний склад групи 8-10 чоловік.

Основною метою є надання учнівській молоді можливості отримати основи допрофесійних навичок коняря.

Програма передбачає вирішення таких основних завдань:

- ознайомлення учнів з історією розвитку конярства;
- вивчення анатомо-фізіологічних особливостей коней;
- вивчення умов утримання коней;
- ознайомлення з аспектами ветеринарної роботи;
- ознайомлення з аспектами організації конеферми;
- розвиток економічного мислення вихованців;
- ознайомлення з сучасними формами господарювання в умовах ринкових відносин;
- виховання відповідального ставлення до виконання робіт;
- виховання гуманного ставлення до тваринного світу;
- формування системи професійних умінь і навичок, необхідних для виконання роботи коняря.

Для вирішення поставлених завдань у роботі гуртка рекомендується використовувати різноманітні методи (когнітивні, креативні, оргдіяльні) та форми (навчальні заняття, самостійна робота, практична діяльність, контрольні заходи тощо) організації навчально-виховного процесу. Доцільним є використання інтерактивних технологій, методу проєктів.

В процесі розробки Програми враховано основні завдання допрофесійно-го навчання: окрім теоретичного матеріалу, передбачено значний обсяг практичних занять, здійснення науково-дослідницької роботи.

Кількість годин, відведених на вивчення окремих тем програми, послідовність їх вивчення, в разі необхідності, можна змінювати. Зміни можуть бути внесені в програми тільки після розгляду їх на педагогічній раді та затвердження керівником закладу освіти.

Наприкінці навчання кожен вихованець повинен уміти самостійно виконувати всі роботи по догляду та експлуатації коней.

До самостійного виконання робіт вихованці допускаються лише після складання заліку з охорони праці.

Пробні роботи можуть проводитися на базі підприємства по розведенню коней або ж на базі навчальної конеферми.

Перелік основних засобів навчання
(Відповідно до типового переліку навчально-наочних посібників та технічних засобів
навчання для позашкільних навчальних закладів системи Міністерства освіти і
науки України, 2002 рік)

Об'єкти натуральні:

Коні порід «українська верхова», орловська».

Обладнання спеціалізоване та інвентар:

- щітки для вичісування коней;
- кінська упряж та зброя;
- відра металеві;
- шланг;
- візки (2 шт.);
- граблі;
- вила;
- бензокоса;
- корморізка.

Колекції:

- кормів концентрованих;
- гербарій лікарських рослин;
- гербарій отруйних рослин;

Мікропрепарати:

- різні типи тканини;
- кров коня;
- будова волосяного покриву.

Скелети:

- черепа коня;
- кінцівок коня;

Моделі:

- будова клітини організму тварини;
- поділ тваринної клітини;
- закони Менделя;
- перехрест хромосом.

Таблиці:

- внутрішня будова коня;
- хімічний склад кормів;
- поживність кормів для коней.

Прилади та пристосування:

- ваги торсійні;
- набір різновагів;
- мікроскоп з імерсійним об'єктивом МБР-1, МБР-3, МББ-ІА, МБИ-3, електронний мікроскоп;
- термометр медичний;
- стерилізатор;
- шприци.

Прогнозований результат і методи його діагностики.

Вихованець повинен мати уявлення про:

- конярство як галузь народного господарства;
- організацію роботи в конярстві;

- методи племінної роботи в конярстві;
- аспекти ветеринарного забезпечення конярства;
- аспекти функціонування галузі в умовах ринкової економіки.

Вихованець повинен знати:

- історію розвитку та сучасні напрями конярства;
- біологічні особливості коней;
- основи анатомії і фізіології коней;
- породи коней та їх продуктивність;
- основні вимоги зоогігієни і ветеринарії;
- правила утримання;
- техніку керування конем;
- способи годівлі і напування коней, корми їх характеристику;
- норми годівлі, потребу коней у поживних речовинах;
- організацію і технологію робіт у конярстві;
- правила проведення парування, основи племінної справи;
- правила та методи проведення профілактичних заходів із запобігання захворюванням тварин на конфермах; прийоми надання першої допомоги хворим і потерпілим тваринам;
- основи трудового та господарського законодавства;
- особливості сучасного етапу розвитку економіки країни;
- форми і систему оплати праці;
- правила та інструкції з охорони праці, виробничої санітарії, особистої гігієни, профілактики профзахворювання, ветеринарно-санітарні і протипожежні заходи;
- основні заходи з охорони навколишнього середовища;
- методи раціональної організації праці на своєму робочому місці;
- Кодекс законів про працю України та інші законодавчі акти, що регулюють професійну зайнятість населення.

Вихованець повинен уміти:

- доглядати за конями, відповідно до віку та фізіологічного стану тварин;
- визначати породу та вік коней, визначати їх масть;
- оцінювати екстер'єр коней;
- проводити сідловку, запрягання та розпрягання коней;
- керувати конем;
- проводити тренінг рисистих і верхових коней;
- проводити підготовку кормів до згодовування;
- складати раціон для різних груп коней;
- наглядати за станом здоров'я тварин;
- розробляти графік профілактичних заходів із запобігання захворювання коней;
- раціонально і ефективно організовувати працю на робочому місці;
 - виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці і навколишнього середовища;
 - додержуватися вимог інструкцій з охорони праці, виробничої санітарії та особистої гігієни, а також правил внутрішнього трудового розпорядку.

Методи діагностики навчальної діяльності вихованця гуртка по закінченню навчання:

- I. Усний залік.
- II. Написання та захист науково-дослідницьких робіт.
- III. Захист бізнес-проектів.
- IV. Виконання пробних робіт.

Перший рік навчання
Навчально-тематичний план

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичне	практичні	разом
1	Вступ	6	3	9
2	Основи анатомії і фізіології коней	30	15	45
3	Екстер'єр і конституція коней	27	12	39
4	Породи коней	15	3	18
5	Основи ветеринарії	18	9	27
6	Основи зоогігієни	9	6	15
7	Безпека життєдіяльності	27	12	39
8	Науково-дослідницька робота в конярстві	12	6	18
9	Підсумкове заняття	3	3	6
Усього		147	69	216

Програма

Кількість годин	Дата проведення	Тема заняття	Ключові компетентності, які формуються під час вивчення даної теми
ВСТУП (9 годин)			
		Основні відомості про походження коней. Одомашнення коней. Дикі родичі домашнього коня. Становлення конярства в Україні. Роль конярства в народному господарстві	знає: - історію одомашнення коней; характеризує: - становлення конярства в Україні; - роль конярства в народному господарстві
<i>Екскурсія</i> Екскурсія на конеферму (іподром)			
I. Основи анатомії і фізіології (45 годин)			
		Поняття про анатомію і фізіологію як біологічні науки. Стисла історія розвитку анатомії, фізіології і гістології. Роботи І.М.Сеченова, І.І.Мечникова, І.П.Павлова у галузі анатомії і фізіології. Загальна характеристика органів довільного руху: кісток, зв'язок, суглобів, сухожилків і	знає: - поняття про органи і системи; називає: - органи опірно-рухової системи; - органи травлення; - органи дихальної системи; - органи нервової та

		м'язів. Загальна характеристика скелета, його значення. Суглоби і зв'язки як органи з'єднання кісток. Загальна характеристика м'язів, їх функціональне призначення. Будова різних груп м'язів. Фізіологічні властивості м'язів. Робота м'язів. Хімічні і теплові зміни у м'язах під час роботи. Значення і будова шкіри. Анатомічні особливості будови шкіри коня. Похідні шкіри. Волосяний покрив, його значення. Линька. Шкірні залози (сальні, потові), їх функції. Склад поту, його залежність від тренуваності коня. Анатомічна будова копита коня. Загальне поняття про систему органів травлення. Органи ротової порожнини, їх функції. Слинні залози, їх роль. Зуби, їх будова і функції, зміни залежно від віку. Горло і стравохід, їх будова, функціональне призначення. Однокамерний шлунок коня та процес травлення в ньому. Роль шлункового соку, його склад. Кишечник, особливості його будови у коня, його роль у травленні. Будова органів дихання, їх функції у коня. Механізм дихання. Частота дихання та об'єм вдиху коня в спокої, під час роботи. Обмін газів у легенях. Синхронність ритмів дихання та руху. Шкірне дихання. Будова серця і серцевого м'язу. Основні властивості серцевого м'язу. Робота серця. Ритми і фази серцевої діяльності. Тони серця. Частота серцевих скорочень. Найважливіші кровоносні судини. Велике і мале коло кровообігу. Кров, фізіологічне значення і склад. Кровотворні органи і процес кровотворення. Згортання крові. Артеріальний і	кровоносної систем; <i>розпізнає:</i> - анатомічні ділянки тіла коня; <i>характеризує:</i> - особливості систем органів коня
--	--	---	---

		венозний кров'яний тиск, швидкість кровотечі і способи визначення тиску. Лімфообіг. Будова головних лімфатичних судин і протоків. Лімфатичні вузли. Лімфа, її склад, кількість, значення для організму. Система і призначення органів виділення. Будова органів розмноження тварин. Запліднення і розвиток плоду у коней. Нервова система, її роль у регулюванні і координації усіх функцій організму коня. Поняття про типи вищої нервової діяльності коня. Зв'язок нервової системи з іншими системами і органами коня. Поділ нервової системи: центральна, периферійна, вегетативна. Безумовні та умовні рефлекси. Роль аналізаторів у житті тварини. Будова і функціональне призначення органів слуху, зору, рівноваги, нюху, смаку і чутливості. Залози внутрішньої секреції, їх роль в організмі тварини	
--	--	---	--

Практичні роботи

Робота з мікропрепаратами крові.
Вивчення безумовних рефлексів у коней.
Вивчення умовних рефлексів у коней.
Визначення типу нервової системи у коней.
Дослідження механізмів функціонування аналізаторів коней.

Екскурсії

Екскурсія до музею ветеринарної медицини.

II. Екстер'єр і конституція коней (39 годин)

		Поняття «екстер'єр». Методи визначення екстер'єру, його значення для оцінки племінних та господарських якостей коня. Поняття «конституція». Класифікація типів конституції за П.Н.Кулешовим, М.Ф.Івановим, Є.Н.Богдановим. Характерні особливості конституції коней	<i>називає:</i> - методи визначення екстер'єру; - поширені масті коня; <i>розпізнає:</i> - статі тіла коня; <i>характеризує:</i> - типи конституції коней різних напрямів продуктивності;
--	--	--	--

		різних типів і порід. Статі тіла коня. Вікові зміни екстер'єру коней. Масті, відмітини та прикмети коней. Правила описування мастей та відмітин. Визначення віку коней. Проміри, індекси та жива маса коней. Вплив зовнішніх умов на формування показників конституції та екстер'єру. Поняття про алюри коней. Характеристика природних алюрів коня: крок, рись, інохідь, галоп, скачок. Оцінювання характеру руху коня. Поняття про центр тяжіння і його роль у русі	- різні природні алюри коней
<i>Практичні роботи</i> Визначення екстер'єру та конституції коней. Визначення масті коней. Проведення промірів коней. Проведення оцінки коней.			
III. Породи коней (18 годин)			
		Породи коней, їх класифікація та характеристика. Рисисті породи. Породи ваговозів. Верхові породи коней. Місцеві породи коней	<i>називає:</i> - поширені породи коней; <i>порівнює:</i> - породи коней за різними напрямками продуктивності
<i>Практичні роботи</i> Визначення породи коней.			
IV. Основи ветеринарії (27 годин)			
		Клінічна діагностика. Визначення показників пульсу, частоти дихання, температури. Дослідження стану шкірного покриву, слизових оболонок. Значення сучасних профілактичних ветеринарних обробок. Строки і способи обов'язкових профілактичних щеплень. Очна малеїнізація. Протиінвазійні профілактичні обробки. Профілактика травматизму кінцівок під час тренінгу коней та використання їх на роботах. Основні прийоми догляду за кінцівками коней і	<i>називає:</i> - основні фізіологічні показники коней; - строки і способи профілактичних обробок; <i>порівнює:</i> - методи введення препаратів; <i>застосовує знання:</i> - для проведення клінічного огляду коня; - дослідження стану шкірного покриву <i>робить висновок:</i> про важливість своєчасної профілактики

		лікування їх травм. Розчищення копит коней. Значення правильного і своєчасного кування коней для їх робочого і спортивного використання	захворювань
<i>Практичні роботи</i> Проведення клінічного огляду коней під керівництвом лікаря ветеринарної медицини. Розробка графіку профілактичних обробок Ознайомлення з проведенням найпростіших лікувальних заходів за вказівками ветлікаря: давання ліків, бинтування, вимірювання температури і т.д. Дослідження стану шкіряного покриву. Ознайомлення з методами фіксування коней під час взяття крові, зачищення та кування копит. Вивчення правил догляду за копитами коней, черговості операцій їх розчищення.			
V. Основи зоогігієни (15 годин)			
		Поняття «зоогігієна». Значення факторів зовнішнього середовища для нормального розвитку і виявлення працездатності коней. Вплив на організм коней газового складу повітря, вологості, температури, освітлення, руху повітря. Нормативні вимоги до приміщень для коней: кубатура і площа підлоги на одного коня, освітленість і повітрообмін. Вимоги до складу повітря і його вологості. Температурний режим конюшні	<i>знає:</i> - значення факторів зовнішнього середовища для нормального розвитку і виявлення працездатності коней; - нормативні вимоги до приміщень для коней; <i>порівнює:</i> - вплив на організм коней вологості, температури, освітлення; <i>робить висновок:</i> про важливість підтримання оптимальних параметрів мікроклімату в стайні
<i>Практичні роботи</i> Розрахунок кількісного складу конярської ферми, виходячи з нормативних вимог до приміщення. Проведення експертизи приміщення конюшні на предмет її відповідності зоогігієнічним вимогам. Допомога працівникам конєферми при проведенні зоогігієнічних обробок коней.			
VI. Безпека життєдіяльності при роботі з конями (39 годин)			
		Поняття про виробничий травматизм і профзахворювання. Основні причини травматизму і професійних захворювань на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворюванням на виробництві.	<i>називає:</i> - основи техніки безпеки; - основи виробничої санітарії; - правові та організаційні основи охорони праці; <i>характеризує:</i> - причини виробничого

		Загальні вимоги безпеки праці під час виконання робіт конярем. Заходи безпеки при догляді та використанні коней. Правила поведінки з кінями. Правила виводу на прогулянку. Правила виводу зі стайні (заводу в стайню). Перевірка правильності підігнаної упряжі. Правила проведення промірів. Правила техніки безпеки при огляді копит та проведенні чистки. Правила техніки безпеки при проведенні купання коней. Основні гігієнічні особливості праці коняря. Засоби надання першої допомоги. Медична аптечка, її склад, призначення, правила користування. Надання першої допомоги	травматизму та виникнення професійних захворювань; <i>пояснює:</i> - безпечні прийоми догляду за тваринами; <i>застосовує знання:</i> - надання першої допомоги постраждалому, у випадку необхідності; <i>дотримується правил:</i> - поведінки під час виникнення надзвичайних ситуацій
<i>Практичні роботи</i> Розробити інструкцію з техніки безпеки на конєфермі. Ознайомлення зі способами надання першої допомоги при травмах: накладання пов'язки, шини			
VII. Науково-дослідницька робота в конярстві (18 годин)			
		Методи та прийоми організації дослідницької роботи з конярства. Постановка дослідження, його етапи. Вибір тематики та розробка схеми дослідження. Збір та обробка отриманої інформації. Формування висновків, розробка рекомендацій за результатами дослідження. Оформлення результатів дослідницької роботи	<i>називає:</i> - перелік документації при проведенні дослідницької роботи; <i>характеризує:</i> - методи проведення досліджень у конярстві; - ведення первинної документації; <i>застосовує знання:</i> - для обґрунтування прийомів дослідницької роботи; <i>робить висновок:</i> - про необхідність дослідницької роботи
<i>Практичні роботи</i> Розробка схеми дослідження. Закладання дослідження. Підготовка до участі у науково-практичній конференції			
Підсумкові заняття (6 годин)			

Другий рік навчання
Навчально-тематичний план

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	разом
1.	Вступ	3	—	3
2.	Народногосподарське значення конярства	27	6	33
3.	Утримання, догляд та використання коней	27	30	57
4.	Основи біоетики	15	3	18
5.	Організація конярських ферм та основних виробничих процесів на них	18	9	27
6.	Охорона навколишнього природного середовища	18	6	24
7.	Основи годівлі	27	18	45
8.	Підсумкові заняття	3	6	9
Усього		138	78	216

Програма

Кількість годин	Дата проведення	Тема заняття	Ключові компетентності, які формуються під час вивчення даної теми
ВСТУП (3 години)			
		Сучасний стан та перспективи розвитку конярства. <i>Екскурсії</i> Екскурсія на іподром	<i>характеризує:</i> - сучасний стан конярства на Україні
I. Народногосподарське значення конярства (33 години)			
		Доместикаційні зміни коней в процесі еволюції. Основні робочі якості сучасних коней. Робоча продуктивність коней, одиниці її виміру. Потужність коня і його витривалість. Розрахунки тяглових зусиль коня. Фактори впливу на проявлення сили тяги. Швидкість руху коня. Напрями використання коней. Використання коней на сільськогосподарських роботах. Кінний спорт: становлення, сучасний стан. Класичні види кінного спорту: виїздка, конкур, триборство.	<i>називає:</i> - доместикаційні зміни коней; - основні робочі якості сучасних коней <i>наводить приклади:</i> - напрямів використання коней; <i>застосовує знання:</i> - для розрахунку навантаження на коня під час виконання певних видів роботи

		Вирощування і тренування спортивних коней. Кінний туризм. Іпотерапія	
<i>Практичні роботи</i> Розрахунок навантаження на коня під час виконання певних видів роботи. Освоєння видів транспортних робіт і робіт з перевезення вантажів на конях, у тому числі на жеребних і підсосних кобилах, а також на молодих конях. Освоєння правил ведення обліку робіт, виконуваних на конях, порядок видавання коней на роботу і повернення їх з роботи. Ознайомлення з видами кінного спорту.			
II. Утримання, догляд та використання коней (57 годин)			
		Приміщення для коней. Типові стайні для коней. Зоогігієнічні вимоги до обладнання конюшні (денники, стійла, годівниці, напувалки і т.ін.). Види утримання коней різних статеві-вікових груп: денникове, стійлове, групове (зали). Розпорядок дня для стійлового утримання коней. Особливості табунного утримання коней. Формування табунів коней різної статі і віку. Догляд за кіньми під час та після роботи. Транспортування коней. Види і способи заміни підстилки у конюшнях. Догляд за приміщеннями (вапнування, дезінфекція, поточний ремонт). Чищення коней. Догляд за копитами, розчищення та кування коней. Вимоги до підків. Порядок виготовлення і припасування підкови. Правила кування коней. Підкови різного призначення: робочі, спортивні, скакові, рисисті. Терміни кування. Особливості кування коней у літній і зимовий час. Розпорядок дня для працюючого коня. Правила і види випробувань коней. Види використання коней. Правила і нормативи використання коней. Технологічні прийоми виконання різних видів робіт на конях. Організація раціонального використання	<i>знає:</i> - особливості будови стайні; - особливості догляду за кіньми при різних типах утримання <i>наводить приклади:</i> - різних типів упряжі <i>порівнює:</i> - різні типи підків <i>застосовує знання:</i> - для освоєння техніки запрягання та сідловки коней

		робочих коней. Економічні показники використання коней. Калькуляція собівартості. Кінська упряж та вози. Вимоги до них. Зберігання та догляд упряжі. Види запряжок. Сідла, їх типи. Вози. Зоотехнічні вимоги до спорядження для тренінгу скакових і рисистих коней. Правила припасування сідла, вуздечок і бігової зброї (упряжі) коням для тренування. Підбір і припасування упряжі для робочого коня. Правила запрягання робочих коней	
<i>Практичні роботи</i> Складання розпорядку дня для стійлового утримання коней. Ознайомлення з підготовкою копит коней до кування. Підбір підків для коней. Ознайомлення з деталями упряжі різного призначення для коней. Проведення підбору та припасування зброї коням. Проведення дрібного ремонту кінської упряжі. Освоєння техніки запрягання коней. Проведення сідловки коней для верхової їзди. Освоєння техніки посадки на коня та навичок керування конем. Їзда верхи шагом. Їзда верхи шагом та риссю.			
III. Основи біоетики (18 годин)			
		Поняття біоетики. Історія становлення біоетики. Основоположник біоетики — Ван Ранселер Поттер. Принципи етичного ставлення до тварин: антропоцентризм та біоцентризм. Філософія та проблеми ставлення до тварин. Релігія та проблеми ставлення до тварин. Українські народні звичаї, традиції та ставлення до тварин. Тварини в суспільстві. Ставлення до тварин. Проблема володіння тваринами. Основні життєві процеси у тварин. Основні потреби тварин. Основні відчуття тварин. Визначення благополуччя тварин. Проблеми біоетики в тваринництві	<i>знає:</i> - історію становлення біоетики; - принципи етичного ставлення до тварин; <i>характеризує:</i> - проблеми ставлення до тварин; <i>пояснює:</i> - основні потреби тварин; - основні відчуття тварин <i>застосовує знання:</i> для визначення благополуччя тварин
<i>Практичні роботи</i>			

Розробка кодексу біоетичного ставлення до коня.			
VI. Організація конеферм та основних виробничих процесів на них (27 годин)			
		Принципи розміщення будівель конярських ферм. Типові проекти будівель для утримання коней. Типи конюшень. Системи вентиляції і спеціальні пристрої. Система опалення. Типи і будова денників і стійл. Зали для групового утримання коней. Конструкції годівниць і пристрої для індивідуального і групового напування коней. Будова і обладнання манежів для проведення спортивного тренінгу, іподроми для випробування племінних коней. Обладнання ветеринарного лазарету. Стислі відомості про комплекс механізмів на конярській фермі	<i>називає:</i> - принципи розміщення будівель конярських ферм; - типи конюшень <i>порівнює:</i> - різні типи будови стійл та денників <i>застосовує знання:</i> - для розробки проекту конеферми; <i>дотримується правил:</i> - техніки безпеки при роботі з кіньми та інвентарем
<i>Практичні роботи</i> Ознайомлення з роботами по прибиранню приміщень і транспортування гною з конюшень, підвезення підстилки і розподіл її по денниках (стійлах), залах для групового утримання коней. Розробка проекту конеферми. Розробка проекту водопостачання конярської ферми, виходячи з місцевих умов.			
V. Охорона навколишнього природного середовища (24 годин)			
		Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Завдання та необхідність охорони навколишнього природного середовища. Джерела та характеристика забруднень навколишнього середовища. Стан навколишнього природного середовища в Україні та заходи запобігання забрудненню. Природоохоронне законодавство та відповідальність за його невиконання. Охорона навколишнього середовища і повітряного басейну від	<i>називає:</i> - завдання та необхідність охорони навколишнього природного середовища; <i>розпізнає:</i> - джерела забруднень навколишнього середовища та характеризує їх; <i>характеризує:</i> - стан навколишнього природного середовища в Україні та заходи запобігання забрудненню; <i>застосовує знання:</i> - для проведення моніторингу стану

		забруднення виробничими відходами конярських ферм	навколишнього середовища району розташування конєферми
<i>Практичні роботи</i> Розробка проекту по запобіганню забруднення навколишнього середовища виробничими відходами конярських ферм.			
VI. Основи годівлі (45 годин)			
		Годівля коней. Значення правильної організації годівлі коней. Зоотехнічні вимоги до кормів. Фізико-хімічні властивості кормів. Класифікація кормів. Види кормів. Перетравлюваність кормів. Поняття «раціон». Фактори, що впливають на складання раціону. Характеристика основних кормів. Зелені корми, їх роль у годівлі тварин. Пасовища для коней, їх види і продуктивність. Підготовка, огляд і зоотехнічне оцінювання пасовищ для коней. Організація періодичності випасання пасовищ. Строки пасовищного утримання коней. Білково-вітамінний концентрат із зелених рослин. Силосований корм, комбінований силос. Хімічне консервування кормів. Коренебульбоплоди, їх значення, способи зберігання. Грубі корми, їх види, характеристика і використання. Концентровані корми: овес, ячмінь, кукурудза, горох, боби. Комбікорми. Кормові суміші. Корми тваринного походження: молоко, відвійки, м'ясо-кісткове і рибне борошно. Мінеральні корми і мікроелементи, способи використання. Норми годівлі коней залежно від їх віку, статі та інтенсивності робочого використання. Раціони годівлі коней у пасовищний і стійловий періоди. Техніка складання раціонів. Значення	<i>називає:</i> - види кормів, їх хімічний склад; <i>знає:</i> - особливості годівлі коней; - фізико-хімічні властивості кормів; - норми годівлі коней залежно від віку і типу продуктивності <i>розпізнає:</i> - типи кормів; <i>пояснює:</i> - правила заготівлі та зберігання кормів; - правила випасання коней; <i>застосовує знання:</i> - для складання раціонів

		механічної обробки кормів. Технологія обробки грубих і зернових кормів, коренебульбо-плодів. Водопровідна мережа конюшні. Організація напування коней під час утримання їх у конюшнях і на пасовищах. Індивідуальні і групові напувалки. Особливості напування коней після роботи. Зоогігієнічні вимоги до питної води. Характеристика джерел води. Санітарна охорона джерел води. Способи очищення і знезаражування води. Догляд за інвентарем для напування коней	
<i>Практичні роботи</i> Ознайомлення з правилами годування коней, порядком напування, видачі грубих, соковитих і концентрованих кормів. Підготовка кормів для згодовування коням. Розробка раціону годівлі для коней різних вікових груп. Проведення перевірки (підготовки) питної води для коней. Проведення годівлі та напування коней. Виявлення джерел питної води в місцях випасу коней, здійснення їх інвентаризації. Ознайомлення з правилами огляду, оцінювання якості і умовами зберігання кормів для коней. Проведення огляду пасовища з метою визначення його придатності для випасу коней. Складання графіку періодичності використання пасовищ.			
Підсумкові заняття (9 годин)			

Третій рік навчання
Навчально-тематичний план

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	разом
1	Вступ	3	-	3
2	Організація роботи галузі в умовах ринкової економіки	24	9	33
3	Збалансований розвиток сільського господарства	12	3	15
4	Технологія відтворення коней	27	6	33
5	Племінна робота в конярстві	21	6	27
6	Основи трудового законодавства	21	-	21

7	Професійні проби	3	75	78
8	Моніторинг та діагностика знань вихованців.	3	3	6
Усього		114	102	216

Програма

Кількість годин	Дата проведення	Тема заняття	Ключові компетентності, які формуються під час вивчення даної теми
ВСТУП (3 години)			
		1. Вступ Сучасний стан розвитку конярства.	Ключові: Предметні:
I. Організація роботи галузі в умовах ринкової економіки (33 години)			
		Поняття «економіка», типи економічних систем. Закони ринкового господарства. Конкуренція - найважливіша властивість ринку. Мета створення та функціонування приватних (приватно-орендних) підприємств, селянських (фермерських) господарств та інших приватних формувань. Підприємництво - соціально-економічна основа ринкової економіки. Підприємство. Види, форми підприємств, їх розвиток у системі ринкових відносин. Витрати виробництва. Собівартість продукції та шляхи їх зниження. Поняття про ціни та їх види. Фактори підвищення та зниження цін. Особливості регулювання цін на продукцію та послуги конєферми. Прибуток та його економічна природа. Види прибутку. Розподіл та використання прибутку на підприємствах. Рентабельність виробництва. Фактори, що впливають на підвищення прибутковості підприємства. Система	<i>називає:</i> - принципи ринкової економіки; - функції ринку та його структуру; - умови та порядок створення, реорганізації та ліквідації аграрних підприємств; <i>характеризує:</i> - показники ефективності виробництва; <i>пояснює:</i> - розподіл та використання прибутку на підприємстві; - фактори впливу на підвищення прибутковості підприємства <i>застосовує знання для:</i> - проведення маркетингових досліджень; - розрахунку ціни на послуги конєферми; - розробки схеми створення власного підприємства

		оподаткування прибутків підприємства. Особливості оподаткування в умовах ринкових відносин. Пільги при оподаткуванні прибутків	
<i>Практичні роботи</i> Проведення розрахунків витрат на утримання конярської ферми. Проведення розрахунків ціни на послуги (продукцію) конярської ферми. Проведення розрахунків прибутку конярської ферми. Розробка бізнес - проекту конярської ферми.			
II. Збалансований розвиток. Збалансований розвиток сільського господарства (15 годин)			
		Збалансований розвиток людства. Участь України у вирішенні проблем розвитку людства, проголошених на Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.) та Всесвітнім саммітом із збалансованого розвитку (Йоханесбург, 2002 р.). Стратегічні пріоритети збалансованого (сталого) розвитку країни. Концепція збалансованого розвитку агроєкосистеми в Україні на період до 2025 року. Основні напрями діяльності у сфері тваринництва в контексті Концепції збалансованого розвитку агроєкосистеми України	<i>називає:</i> - перелік положень, що характеризують важливість збалансованого розвитку людства; <i>характеризує:</i> - стратегічні пріоритети збалансованого (сталого) розвитку країни; - основні напрями діяльності у сфері тваринництва в контексті Концепції збалансованого розвитку агроєкосистеми України; <i>робить висновок:</i> - про необхідність збалансованого розвитку людства
<i>Практичні роботи</i> Розробка стратегії розвитку власного підприємства відповідно до основних положень. Концепції збалансованого розвитку агроєкосистеми в Україні.			
III. Технологія відтворення поголів'я коней (33 години)			
		Фізіологія статевого життя жеребців та кобил. Статеві рефлекси. Статева зрілість. Статевий цикл та режим парування. Підготовка та проведення парувальної кампанії. Способи парування. Діагностика жеребності. Особливості плононосіння кобил і заходи з профілактики	<i>називає:</i> - перелік дій при підготовці до проведення парувальної кампанії; <i>характеризує:</i> - способи парування; - діагностику жеребності; - особливості плононосіння кобил і заходи з профілактики абортів

		абортів. Організація і проведення жеребіння: підготовка денника, кобили до жеребіння, ознаки наближення жеребіння. Перша допомога кобилі під час жеребіння. Обробка голови і пуповини новонародженого. Догляд за кобилою після пологів. Лактація та молочність у кобил. Кобиляче молоко: його склад та властивості. Вирощування лошат-сисунів. Утримання і годівля відлучених лошат. Вирощування лошат старшого віку. Оперативний контроль розвитку молодняка. Тренінг молодняка. Груповий тренінг. Індивідуальний заводський тренінг	- склад та властивості кобилячого молока <i>порівнює:</i> - вирощування лошат різних вікових груп; <i>спостерігає та описує:</i> - за ростом та розвитком лошат; <i>застосовує знання:</i> - для асистенції при організації і проведенні парувальної кампанії; <i>робить висновок:</i> - про необхідність дотримання санітарно-зоотехнічних норм під час парувальної кампанії та при вирощуванні молодняка
<i>Практичні роботи</i> Підготовка денників для утримання новонароджених лошат. Ознайомлення з правилами ведення обліку під час проведення проби і парування, розрахунок терміну очікуваного жеребіння кобили. Надання першої допомоги кобилам під час жеребіння. Догляд за новонародженим лошам.			
IV. Племінна робота в конярстві (27 годин)			
		Поняття — племінна робота. Методи племінної роботи. Племінний облік. Відбір коней. Оцінка жеребців за якістю потомства. Добір, його види та методики проведення. Методи розведення. Чистопородне розведення: споріднене парування (інбридинг), неспоріднене парування (аутбридинг), розведення за лініями, маточні родини. Схрещування: відтворне, ввідне, поглинальне, промислове та перемінне. Іподромні випробування. Випробування рисаків. Випробування верхових коней. Випробування ваговозів	<i>знає:</i> - біологічні особливості розведення коней; - строки і правила проведення парування; <i>характеризує:</i> - різні типи схрещування; <i>пояснює:</i> - необхідність штучного добору для вдосконалення породних ознак; <i>застосовує знання:</i> проведення бонітування тварин

Практичні роботи

Проведення оцінки коней та формування пар.

Ознайомлення з правилами ведення племінного обліку.

V. Основи трудового законодавства (21 годин)

	Конституція України про права і свободи громадянина України. Основні трудові права і обов'язки працівників. Права працівників на оплату праці та їх захист. Види заробітної плати. Законодавство про оплату праці. Мінімальна заробітна плата. Заробітна плата за умов ринкової економіки. Трудовий договір, його зміст, форми і строки укладання. Підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника, власника або уповноваженого ним органу, за вимогами профспілкового органу. Умови прийняття на роботу. Строки і результати випробування в процесі прийняття на роботу. Переведення на іншу роботу. Постійні і тимчасові переведення на іншу роботу, їх види, умови, особливості. Порядок вивільнення працівників. Пільги і компенсації вивільнюваним працівникам. Внутрішній трудовий розпорядок підприємства. Види робочого часу, обумовлені його тривалістю. Щорічні, додаткові та соціальні відпустки, їх тривалість і порядок надання. Порядок обчислення стажу роботи, що дає право на відпустку. Правові засоби зміцнення трудової дисципліни. Заохочення за успіхи в роботі,	<i>називає:</i> - основні трудові права і обов'язки працівників.; - види заробітної плати; - види і межі матеріальної відповідальності <i>характеризує:</i> - види робочого часу, обумовлені його тривалістю; - законодавство про оплату праці; - строки і результати випробування в процесі прийняття на роботу <i>робить висновок:</i> - про значення охорони праці молоді
--	---	---

		стягнення за порушення трудової дисципліни. Види і межі матеріальної відповідальності. Охорона праці молоді	
VI. Професійні проби (78 годин)			
		Ознайомлення з підприємством, правилами внутрішнього розпорядку, інструктаж з техніки безпеки	називає: основні положення техніки безпеки при роботі з кіньми; - правила внутрішнього розпорядку застосовує знання: - під час проведення практичних робіт
<i>Практичні роботи</i> 1. Визначення екстер'єру та конституції коней. 2. Визначення та опис масті коней. 3. Проведення промірів коней. 4. Проведення оцінки коней. 5. Визначення порід коней. 6. Проведення клінічного огляду коней під керівництвом лікаря ветеринарної медицини. 7. Проведення найпростіших лікувальних заходів під керівництвом лікаря ветеринарної медицини. 8. Підбір підков для коней. 9. Проведення підбору та припасування зброї коням. 10. Проведення дрібного ремонту кінської упряжі. 11. Проведення зоогігієнічних обробок коней. 12. Запрягання коней в однокінну голобельно-дугову запряжку 13. Запрягання в парну упряж. 14. Запрягання в комбіновану запряжку. 15. Проведення сідловки коней для верхової їзди. 16. Посадка на коня та керування конем. 17. Їзда верхи шагом. 18. Їзда верхи шагом та риссю. 19. Проведення тренінгу молодняку 20. Проведення робіт по прибиранню приміщень. 21. Роботи з вирощування та заготівлі кормів. 22. Підготовка кормів до згодовування. 23. Годування коней відповідно до раціону. 24. Підготовка води та напування коней. 25. Розробка раціону годівлі для коней різних вікових груп. 26. Проведення оцінки кормів. 27. Проведення огляду пасовища з метою визначення його придатності для випасу коней. 28. Підготовка денників для утримання новонароджених лошат. 29. Розрахунок терміну очікуваної вижеребки кобили. 30. Надання першої допомоги кобилам під час вижеребки. Догляд за новонародженим лошам.			

Література:

1. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин: Підручник / М. В. Лисенко, Г. І. Бойко, М. Д. Замазій. — К.: Лібра, 1999. — 430 с.
2. Васильчук М. В. Основи охорони праці: підручн. для проф.-техн. навч. закладів / М. В. Васильчук, М. Е. Винокурова, Н. В. Гаман. — 2-е вид., допов., перероб. — К.: Вікторія. — 2001. — 192 с.
3. Ветеринарное акушерство и гинекология / А. П. Студенцов и др.; ред. В. С. Шипилов. — изд. 5-е, испр. и доп. — М.: Колос, 1980. — 447 с.
4. Вракин, В. Ф. Морфология сельскохозяйственных животных / В. Ф. Вракин, М. В. Сидорова. — М.: Агропромиздат, 1991. — 525 с.
5. Глаголева П. А. Анатомия сельскохозяйственных животных с основами гистологии и эмбриологии / П. А. Глаголева, В. И. Ипполитова. — М.: Колос, 1977. — 468 с.
6. Годівля сільськогосподарських тварин / В. С. Бомко, С.П. Бабенко, О. Ю. Москалюк та ін. — Вінниця: Нова книга, 2001. — 238 с.
7. Гопка Б. М. Нетрадиційне конярство: навч. посібник / Б. М. Гопка, В. Д. Судай, В.Є. Скоцик. — К.: Вища освіта, 2008. — 191 с.
8. Гопка, Б. М. Конярство: підручник для підготовки фахівців аграр. вузів I-IV рівнів акред. з напрямку "Зооінженерія" / Борис Максимович Гопка, М. П. Хоменко, П. М. Павленко. — К.: Вища освіта, 2004. — 320 с.
9. Гігієна тварин: практикум / В. В. Демчук, М. В. Чорний, М. Г. Високос та ін.; за ред. М. В. Демчука. — К.: Урожай, 1996. — 384 с.
10. Довідник по годівлі сільськогосподарських тварин / Г. О. Богданов, В. Ф. Караващенко, О. І. Зверев та ін.; за ред. Г. О. Богданова. — К.: Урожай, 1986. — 488 с.
11. Дорош М. Болезни лошадей / М. Дорош. — М.: Вече, 2007. — 247 с.
12. Карлсен Г. Г. Тренинг и испытания рысаков / Г. Г. Карлсен, И. Л. Брейт-шер, Е. С. Евстафьев и др.; под ред. Г. Г. Карлсена. — М.: Колос, 1978. — 255 с.
13. Кожевников Е. В. Отечественное коневодство: история, современность, проблемы / Евгений Валентинович Кожевников, Д. Я. Гуревич. — М.: Агро-промиздат, 1990. — 221 с.
14. Колине О. О верховой езде и ее действии на организм человека: пер. с франц. / О. Колине. — М.: Московский конно-спортивный клуб инвалидов, 2000. — 31 с.
15. Коннозаводство и конный спорт: научное издание / под ред. Ю. Н. Барминцева. — М.: Колос, 1972. — 319 с.
16. Красников А. С. Практикум по коневодству: учебное пособие для зооинженерных факультетов с.-х. вузов / Андрей Сергеевич Красников. — 3-е изд., перераб. и дополн. — М.: Колос, 1977. — 160 с.
17. Крессе В. Лошади. Содержание, уход и лечение: научное издание / Вольфганг Крессе; пер. с нем. Е. Захарова. — М.: Аквариум, 2005. — 320 с.
18. Мазуренко В. П. Зоогігієна з основами ветеринарії: підручник для вищ. навч. закладів / В. П. Мазуренко, В. А. Бортнічук, І. І. Карташов та ін. — 3-є вид., перер. і доп. — К.: Вища школа, 1994. — 414 с.
19. Мельник Л. Ю. Основи підприємства та ринкової економіки: навч. посібник / Л. Ю. Мельник. — К.: Вища школа, 1995. — 175 с.
20. Підприємництво в аграрній сфері економіки / М. Й. Малік, Ю. О. Лупенко, Л. В. Романова та ін.; за ред. П.Т. Саблука, М.Й. Маліка. — К.: ІАЕ, 1998. — 514 с.
21. Племенная работа: справочник / Н. З. Басовский, Н. Г. Дмитриев, Б. В. Александров и др. — М.: Агропромиздат, 1988. — 559 с.
22. Пономаренко Н.Н. Коневодство: учебное пособие / Николай Николаевич Пономаренко, Н.В. Черный. — Харьков: Зспада, 2001. — 352 с.

23. *Проценко М. Ю.* Розведення сільськогосподарських тварин: навч. посібник для учнів серед. спец. навч. закл. із спец. "Зоотехнія" / Микола Юхимович Проценко, Д. Т. Вінничук, Г. Л. Капінос; за ред. М. Ю. Проценка. — К.: Вища школа, 1987. — 247 с.

24. *Судай В. Д.* Використання коней в умовах реформованого сільськогосподарського підприємства: навчальний посібник для аграр. вузів III-IV рівнів акред. з напрямку "Зооінженерія" / В. Д. Судай. — Вінниця, 2001. — 203 с.

25. Внутрішні незаразні хвороби тварин: підручник / М. О. Судаков, М. І. Цвіліховський, В. І. Береза та ін.; за ред. М. О. Судакова. — 2-ге вид., доп. — К.: Мета, 2002. — 352 с.

26. Фізіологія сільськогосподарських тварин: практикум / Мазуркевич А.Й., Грибан В.Г., Замазій М.Д., та ін. — К., 2003. — 320 с.

27. *Шефер М.* Язык лошадей: образ жизни, поведение, формы общения / Михазль Шефер. — М.: Аквариум, 2004. — 336 с.